

Lekcja

Temat: Rozwój nowych ruchów politycznych

1. Okoliczności przekształcania się społeczeństwa stanowego w społeczeństwo industrialne (przemysłowe)

- a) Rewolucja przemysłowa XVIII i XIX wieku
- b) Spadek znaczenia szlachty i ziemiaństwa na rzecz bogatych mieszczan (burżuazja) oraz inteligencji
- c) Pojawienie się i stopniowy wzrost znaczenia klasy robotniczej
- d) Znikomy udział chłopów w życiu politycznym

2. Proces demokratyzacji państw europejskich

- a) Wprowadzanie trójpodziału władzy (ustawodawcza, wykonawcza, sędziowska)
- b) Ograniczenie zakresu kompetencji monarchów na rzecz parlamentów (przedstawiciele społeczeństwa pochodzący z wyborów)
- c) Rozszerzanie praw wyborczych
- d) Kształtowanie się w Europie monarchii parlamentarnych (np. Wielka Brytania) i systemów republikańskich (Francja)

3. Rozwój ruchu robotniczego

- a) Socjaliści:
  - Obalenie kapitalizmu, przejęcie kontroli nad przemysłem i środkami produkcji przez robotników powinno nastąpić na drodze międzynarodowej rewolucji robotniczej (proletariackiej)
  - I Międzynarodówka (1864 – 76) – organizacja która miała łączyć robotników różnych państw w walce o swoje prawa i cele.
- b) Socjaldemokraci (reformiści lub rewizjoniści):
  - Walka o prawa robotnicze ma się odbywać poprzez przyznanie praw wyborczych, zdobycie miejsc w parlamentach i legalne przekształcenie ustroju kapitalistycznego
- c) Komuniści:
  - Radykalny odłam socjalistów – rewolucja i dyktatura proletariatu jako jedyna droga do obalenia kapitalizmu
- d) Anarchiści:
  - Sprzeciw wobec instytucji państwa
  - Życie we wspólnotach złożonych ze wzajemnie wspierających się jednostek
  - Praca na rzecz dobra ogółu, upowszechnianie oświaty
  - Przypadki terroru indywidualnego (zamachy na przywódców państwowych)

4. Nowe ideologie

- a) Chrześcijańska demokracja (chadecja)
  - Oparta na społecznej nauce Kościoła katolickiego (encyklika Rerum novarum)
  - Krytyka socjalizmu i liberalizmu

- Korporacjonizm – współpraca pracodawców i pracowników określonych branż przy zachowaniu hierarchii społecznej
- Potępienie wyzysku robotników przez kapitalistów
- Poszanowanie godności ludzkiej

b) Nacjonalizm

- Dobro narodu stoi ponad interesem jednostki czy grup społecznych
- Szowinizm (radyczny nacjonalizm) – podział narodów na lepsze i gorsze oraz zróżnicowanie praw w oparciu o ten podział
- Syjonizm (żydowski nacjonalizm) – w reakcji na nacjonalizm europejski, ruch zmierzający do utworzenia żydowskiego państwa w Palestynie

5. Emancypacja kobiet

a) Emancypacja – wyzwolenie, przyznanie pełni praw

b) Sytuacja kobiet do końca XVIII stulecia

- Brak wykształcenie
- Ograniczenie aktywności do prowadzenia gospodarstwa domowego i wychowywania dzieci

c) Okoliczności emancypacji kobiet

- Społeczne idee oświecenia
- Wojny o niepodległość USA, Wielka Rewolucja Francuska, rewolucja przemysłowa, demokratyzacja społeczeństw

d) Postulaty emancypantek

- Dostęp do wyższego wykształcenia
- Zmiany w prawie rodzinnym
- Równouprawnienie ekonomiczne
- Prawa wyborcze dla kobiet (**sufrażystki**)